

EEN ANDERE IDENTITEIT

Foto's: Jouke Brouwer

Realistisch spreken met behulp van een nieuwe identiteit

In *Levende Talen Magazine* hebben we al verschillende keren aandacht besteed aan spreekvaardigheid in de onderbouw. Jouke Brouwer beschrijft hoe je simulaties kunt gebruiken om spreekvaardigheid te oefenen in de bovenbouw. Het idee bestaat al langer, maar is nu verder uitgewerkt en getest. Jouke Brouwer is als docent Frans werkzaam bij de Nuborgh in Elburg. Daarnaast is hij moderator van het CPS-scenarioproject 'Realistisch Spreken in het kader van Simulaties'.

Jouke Brouwer

Veel docenten vinden het moeilijk om spreekvaardigheid te organiseren. Daarnaast is er het probleem van de inleefbaarheid van de spreekoefeningen die de diverse leergangen ons voorschotelen. Hoe kun je met een klas vol Nederlandse leerlingen realistisch spreekvaardigheid oefenen in een andere taal? Het is toch immers niet logisch dat je Frans, Duits of Engels gaat spreken als Nederlands je eerste taal is? Ten slotte is het vooral bij Frans en Duits lastig om te spreken zodat veel spreekvaardigheid verwordt tot schrijfvvaardigheid, waarbij de leraar een spreekoefening eerst op laat schrijven, om hem vervolgens te laten voorlezen. Al die argumenten speelden een rol om te gaan zoeken naar een andere aanpak om spreekvaardigheid te trainen. We zochten een werkwijze die breed inzetbaar is en motiverend werkt voor zowel leraren als leerlingen.

Ontstaansgeschiedenis en doelgroep

De werkwijze is ontstaan binnen het kader van de scenario-projecten van CPS en NaB-MVT onder de naam 'Realistisch spreken in het kader van simulaties'. Het uitgangspunt was om de deelvakken Frans en Duits in de Tweede Fase vorm te geven en om vooral de lessen in 4-havo deelvak spreken en luisteren te verbeteren. Aangezien de deelvakken inmiddels al weer bijna tot het verleden behoren, hebben we de opzet ruimer gemaakt en het project ook in andere klassen ingezet, ook voor Engels.

Vier docenten uit Harderwijk en Elburg hebben het project ontwikkeld en uitgeprobeerd, geholpen door vier leerlingen uit 4-havo. De havo-leerlingen gingen na of het materiaal motiverend was en leverden materiaal aan dat voor hun leeftijdgenoten interessant en uitdagend zou kunnen zijn. Momenteel is een grotere groep docenten het materiaal aan het uitproberen in een zogenoemde gebruikerskring. De deelnemers van deze kring gebruiken het scenario van 3-havo/vwo tot en met 6-vwo;

de aanpak is naast iedere bestaande leergang te gebruiken. Je kunt met dit materiaal tussen de 4 en de 8 lessen vullen. Voor Duits en Engels is het materiaal geschikt vanaf de tweede helft van de tweede klas en voor Frans vanaf de tweede helft van de derde. Met huiswerk erbij zullen de leerlingen minimaal 5 SLU's nodig hebben en maximaal 15, afhankelijk van de hoeveelheid materiaal.

Didactiek

We gaan bij dit project uit van de aanname dat het veel logischer is een vreemde taal te gebruiken als je zelf een native speaker bent van die taal. De leerling moet dus een andere identiteit aannemen. Die andere identiteit houdt in een totaal nieuwe naam, woonplaats, hobby's en vrienden. Het moet wel gaan om een nieuwe identiteit die past binnen het doeltaalgebied. Dus besluit de leerling dat zijn woonplaats Dublin wordt dan is de naam Jacques of Georg niet acceptabel, Paddy, Siobhan of Sean daarentegen zouden prima kunnen. Uiteraard kun je in Dublin niet wonen aan de Boulevard Saint Germain of aan de Kirchgasse, maar wel aan de Terenure Road. We zijn dus op zoek naar realistische en zo mogelijk ook controleerbare gegevens.

Vervolgens is het belangrijk dat de leerling zich kan identificeren met zijn nieuwe identiteit. Je kunt niet verwachten dat een meisje van 16 de rol van een man van 85 realistisch gaat spelen. Zij kan zich echter waarschijnlijk wel inleven in een studente van 22. Ook is het niet mogelijk Tony Blair, Claudia Schiffer of Jacques Chirac te zijn. Wie zou zich realistisch in deze personen kunnen inleven? Daarom is het goed met de leerlingen af te spreken dat er een leeftijdsgrens geldt (afhankelijk van de klas waarin je het materiaal gebruikt), en dat beroemde personen verboden zijn.

De leerling vult zelf zijn nieuwe identiteit in met behulp van een invulblad en het internet. Op het invulblad staan basisgegevens zoals: naam, adres, woonplaats, naam en leeftijd vader, naam en leeftijd moeder (zie voorbeeld). Daarnaast staan er gegevens op die het karakter van de nieuwe identiteit meer kleur moeten geven, zoals lievelingseten, favoriete muziek, beste vriend, vriendin. Uiteraard geldt ook hier weer dat gegevens realistisch en inleefbaar moeten zijn. Het is onmogelijk in Frankrijk te wonen en als lievelingseten stampot boerenkool te hebben.

Als de identiteit eenmaal op papier staat, is het tijd er iets mee te gaan doen. Iedereen in de klas is een ander, dus moet je opnieuw kennismaken. Hiervoor kun je verschillende uitgangsposities nemen: bijvoorbeeld een feest ergens in Frankrijk, of een talencursus in Duitsland. Afhankelijk van de voorkennis van je leerlingen kun je deze fase aanvangen met een inleiding op jezelf voorstellen en vragen stellen in het algemeen. Dat gebeurt natuurlijk in de doeltaal, want de leerlingen zijn doeltaalsprekers geworden. Daarna moeten de leerlingen met elkaar kennismaken en een aantal vrienden uitzoeken.

Ook hier kun je weer een invulblad gebruiken, met daarop vaststaande vragen en vragen die de leerling zelf bedenkt. Als je goed wilt controleren of de leerlingen echt spreken in de doeltaal is het mogelijk, naast de invulbladen, cassetterecorders als controlemiddel te gebruiken. Het spreekt voor zich dat je niet alle opnames gaat beluisteren, maar een cassetterecorder garandeert iets meer inzet bij de leerlingen. Opnemen gaat aan de andere kant wel ten koste van de spontaniteit.

De leerlingen hebben nu een identiteit en daarnaast een aantal nieuwe 'vrienden' en 'vriendinnen'. Samen met een nieuwe vriend/vriendin gaan ze een uitgaansactiviteit bedenken. Je kunt hierbij denken aan een sportwedstrijd, theatervoorstelling, film of concert. Van belang is dat de activiteit zich afspeelt in de woonplaats van een van beide leerlingen, en dat hij ook daadwerkelijk mogelijk is. In deze fase speelt het internet weer een belangrijke rol als informatiebron. De leerlingen vullen een blad met vragen in, zoals: wat is de aard van de activiteit; waarom die activiteit; hoe laat begint het, en hoe kom je er?

Met deze activiteit gaan we weer spreken. Een aantal taalhandelingen lenen zich voor deze fase: vertellen wat je gaat doen, vertellen wat je hebt gedaan en vertellen hoe het was. Voordat leerlingen beginnen is het wellicht nuttig de toekomstige, de voltooide en de verleden tijd van het werkwoord te behandelen.

Les Infos Personnelles

Nom: _____
 Prénom: _____
 Adresse: _____
 Ville résidentielle: _____
 Âge: _____
 Lieu de naissance: _____
 Date de naissance: _____

Copains et Copines

Nom meilleur copain: _____
 D' où tu le connais: _____
 Nom meilleure copine: _____
 D' où tu la connais: _____
 Nom petit(e) ami(e): _____
 D' où tu le/la connais: _____

Questions personnelles

Quel est ton lieu favori pour sortir le soir (nom discothèque/bar)? _____
 Avec qui préfères-tu sortir le soir? _____
 Quel sport pratiques-tu et où? _____
 Joues-tu d'un instrument de musique? Lequel? _____
 Quelle est ta plus mauvaise qualité? _____
 Quelle est ta meilleure qualité? _____
 Quel est ton rêve, ton grand désir? _____
 Quelle est ta profession de rêve? _____
 Qui est ton idole et pourquoi? _____
 Qu'est-ce que tu détestes le plus? _____
 Comment, où et avec qui tu préfères passer tes vacances? _____

Emploi du temps. Quel est ton emploi du temps?

Lundi	Vendredi
Mardi	Samedi
Mercredi	Dimanche
Jeudi	

Les Infos de la Famille

Nom et âge du père: _____
 Nom et âge de la mère: _____
 Frères: _____
 Soeurs: _____
 Animaux domestiques: _____

Les Choses Préférées

Musique préférée: _____
 Repas préféré: _____
 Animal préféré: _____
 Eau de parfum préférée _____
 Couleur préférée: _____
 Pays de vacances préféré: _____
 Vêtement favori: _____
 Acteur favori: _____
 Actrice favori: _____
 Film favori: _____
 Programme de télé favori: _____
 Hobbies: _____

Fiche personnelle. Aan de hand van dit fiche ontwikkelen de leerlingen hun identiteit. Van dit fiche is ook een Engelse en een Duitse versie leverbaar. Deze en andere fiches zijn beschikbaar voor docenten die meedoen in een gebruikerskring.

Daarna kunnen leerlingen eerst aan elkaar vertellen wat ze gaan doen en vervolgens wat ze hebben gedaan. Dit kun je controleren en sturen middels een invulblad met vragen zoals: wat gaat de ander doen, waarom gaat hij dat doen en wat heeft de ander gedaan? Uiteraard kun je hier weer opnames van maken.

Voordelen van deze aanpak

De voordelen van deze aanpak zijn tweeledig: de betrokkenheid en de motivatie bij leerlingen zijn groot en het is een taalkundig verantwoorde methode om spreekvaardigheid te leren. Leerlingen vullen hun identiteit in door te zoeken op internet. Dit ervaren de meeste leerlingen als prettig, slechts een enkeling houdt niet van internet. Daarnaast waarderen de leerlingen de vrijheid die ze hebben bij het invullen van hun rol. Het spreken zelf waarderen ze ook, omdat het op een haalbaar niveau is en omdat het weer spannend voor ze is. Ze weten immers niet wie de persoon tegenover hen is en hoe deze zal reageren op hun vragen. Ze kunnen zich niet op alles wat hun partner gaat zeggen voorbereiden, zodat ze regelmatig een beroep moeten doen op hun improvisatievermogen.

Ook taalkundig gezien is de hierboven beschreven aanpak rijk. Door internetpagina's in de doeltaal te lezen, raakt de leerling vertrouwd met een bepaald vocabulaire. Verder zit er input in de *fiches* die ook in de doeltaal zijn opgesteld. In de hedendaagse taalverwervings-theorie wordt gewezen op het belang van luistervaardigheid voor het verwerven van spreekvaardigheid. Input door middel van luistervaardigheid moet de docent zelf

toevoegen in de vorm van video- of luistermateriaal. In de meeste methodes zit wel materiaal dat aansluit bij de taalhandelingen uit ons project.

Blootstelling aan input is alleen maar nuttig als de leerling er vervolgens ook iets mee moet doen. In ons project zit dit onderdeel in het invullen van de *fiches*. Grammatica-uitleg kan plaatsvinden voor aanvang of na afsluiting van een iedere stap binnen het scenario. Bij het kennismaken bijvoorbeeld, is het nuttig bij aanvang de voorkennis hierover te activeren en bij de evaluatie hier nogmaals op terug te komen. De laatste fase, waarin de leerling moet vertellen hoe het geweest is, leent zich daarentegen voor het behandelen van de verleden en voltooiden tijden van het werkwoord.

Hoe vaker de leerling een vreemde taal gebruikt, hoe makkelijker hij zich hierin uitdrukt. In dit project herhaalt een leerling diverse malen dezelfde taalhandelingen. De aanpak stimuleert bij de leerling zowel het gebruik van *chunks*, bijvoorbeeld in standaardzinnestelsels zoals *Wie heijst du?* of *Quel âge as-tu?* als het gebruik van *creative speech* in de onvoorspelbare opdrachten en als er verteld wordt hoe een activiteit is geweest.

Verder moet de leerling teruggrijpen op *strategisch handelen*. De leerling heeft bepaalde compenserende strategieën nodig om zich te redden in onverwachte situaties. Een leerling weet bijvoorbeeld nooit precies hoe een andere leerling zal reageren op een vraag, maar hij weet ook niet welke vragen hij zelf kan verwachten. De leerling die deelneemt aan dit scenario moet dus wel gebruik maken van compenserende strategieën om zich in dergelijke situaties te redden.

Tenslotte doet de leerling aardig wat kennis op over het land van de doeltaal. Als je realistisch een Fransman wilt spelen dan moet je weten wat het inhoudt om in Frankrijk te wonen. En het gebruik van de doeltaal als voertaal is volkomen natuurlijk. Als al je leerlingen ergens in Duitsland wonen, ligt het niet voor de hand Nederlands tegen hen te spreken.

Toekomstperspectieven

In de gebruikerskring die inmiddels rondom deze aanpak functioneert, zijn docenten dit materiaal verder aan het uitwerken. Zo is een groep bezig schrijfp opdrachten te ontwikkelen die passen binnen dit scenario. Daarnaast werken we aan meer spreek situaties waaraan we de leerlingen met hun nieuwe identiteit kunnen laten deelnemen. Voor geïnteresseerde talendocenten is er nog plaats in de gebruikerskring. Neem contact op met Jouke Brouwer: jbrouwer@nuborgh.nl om u aan te melden.